

CO-industri

Vester Søgade 12², 1790 København V.
Tlf.: 3363 8000 - E-mail: miljoe@co-industri.dk
www.co-industri.dk

Fagligt Fælles Forbund

Kampmannsgade 4, 1790 København V.
Tlf.: 70 300 300 - E-mail: fagpolitisk-center@3f.dk
www.3f.dk

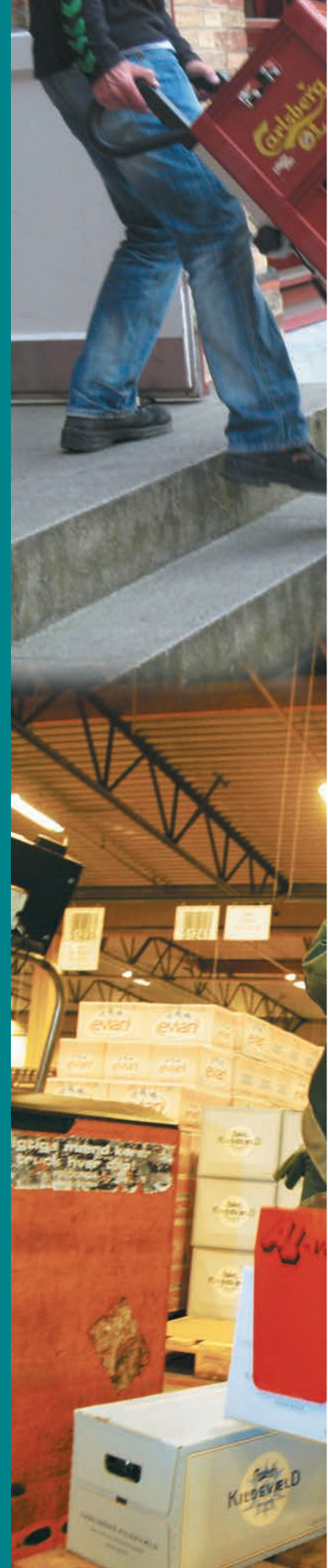
Dansk Industri

H. C. Andersens Boulevard 18, 1787 København V.
Tlf.: 3377 3377 - E-mail: di@di.dk
www.di.dk

Lederne

Vermlandsgade 65, 2300 København S.
Tlf.: 3283 3283 - E-mail: lh@lederne.dk
www.lederne.dk

Drikkevarebranchen distribution og lager

Vejledning om håndtering af øl og læskedrikke

INDUSTRIENS
BRANCHEARBEJDSMILJØRÅD

Industriens Branchearbejdsmiljøråd

Postbox 7777
1790 København V
E-mail: ibar@ibar.dk
www.ibar.dk

Medarbejdersekretariat

CO-industri
Vester Søgade 12
1790 København V
Telefon: 3363 8000
Telefax: 3363 8099
E-mail: miljoe@co-industri.dk
www.co-industri.dk

Arbejdsgiversekretariat

Dansk Industri
H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Telefon: 3377 3377
Telefax: 3377 3370
E-mail: di@di.dk
www.di.dk

Henvendelser rettes til partssekretariatene. Materialer fra Industriens Branchearbejdsmiljøråd kan fås ved henvendelse til organisationerne og kan downloades på www.ibar.dk eller de kan købes hos Videntcenter for Arbejdsmiljø, Arbejdsmiljøbutikken, tlf. 3916 5230 www.arbejdsmiljobutikken.dk

Layout: Thomas Olivarius
Foto: Harry Nielsen og arkiv
Tryk: Schultz Grafisk/5570117
Nordisk Svanemærke
Bestillingsnummer: 102234

Oplag: 2.500
Juni 2008

EAN 978-87-91080-76-0

Vejledning om håndtering af øl og læskedrikke

Denne vejledning angiver det niveau og den gode praksis, som parterne ønsker ved håndtering af øl og læskedrikke. Vejledningen omhandler ikke håndtering i selve detailhandelen.

Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder indholdet af den i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.

Vejledningen erstatter vejledning om Drikkevarebranchen distribution.

Vejledningen indeholder følgende afsnit:

1. Arbejdspladsvurdering	side	4
2. Instruktion og uddannelse	side	5
3. Information	side	5
4. Arbejdets organisering	side	5
5. Ergonomi og løft	side	7
6. Håndtering af varer	side	8
7. Gaffeltruck	side	8
8. Leveringssted og adgangsveje	side	8
9. Belysning	side	10
10. Personlige værnemidler	side	10
11. Arbejdsulykker	side	10
12. Sikkerhedsarbejdets organisering	side	10
Henvisninger	side	11
Links	side	11

1. Arbejdspladsvurdering

1.1 Virksomheden skal løbende gennemføre arbejdspladsvurdering (APV), som skal omfatte en stillingtagen til virksomhedens arbejdsmiljøproblemer og hvordan de løses. I forbindelse med en APV er det som minimum nødvendigt at:

- identificere og kortlægge virksomhedens arbejdsmiljøforhold
- beskrive og vurdere virksomhedens arbejdsmiljøproblemer
- prioritere og opstille en handlingsplan til løsning af virksomhedens arbejdsmiljøproblemer
- udforme retningslinjer for opfølgning på handlingsplanen
- udarbejde checkliste

1.2 Arbejdsgiveren skal inddrage sikkerhedsorganisationen eller de ansatte i planlægning, tilrettelæggelse, gennemførelse og opfølgning. APV skal være skriftlig.

1.3 Hver virksomhed skal som led i APV udarbejde en særlig handlingsplan med tidsfrister for planens enkelte punkter.

1.4 Handlingsplanen skal sikre overholdelse af vejledningen samt udvikling og anvendelse af arbejdsmiljøvenlige emballagetyper og tekniske hjælpemidler. Endvidere skal planen sikre gode arbejdsstillinger, der minimerer risikoen for den gradvise nedslidning af kroppen samt reducerer risikoen for arbejdsulykker.

1.5 Planen skal løbende revideres og evalueres af sikkerhedsorganisationen.

1.6 Handlingsplanen skal udarbejdes på baggrund af en kortlægning af belastningen ved håndtering, lagerarbejde, den samlede udkørsel og leveringsforhold. Planlægning skal sikre, at belastningen ikke flyttes fra bil til lager uden en plan for, hvordan belastningen på lageret reduceres. Belastningen skal beregnes både for løft af kolli og belastende arbejdsstillinger, herunder

- vrid
- løft over skulderhøjde
- afsætning under hoftehøjde
- dårlige adgangsveje
- ulykkesrisici mv.

1.7 Sikkerhedsorganisationen skal på baggrund af kortlægningen udarbejde en plan for arbejdsmiljømæssig korrekt levering til samtlige kunder. Der skal være særlig fokus på kunder, hvor der er vanskelige leveringsforhold.

1.8 Reduktionen i belastningen skal følges ved målinger før og efter. Ved vurdering af byrdens vægt anvendes Arbejdstilsynets skema i At-vejledning D.3.1. Eksterne arbejdsmiljørådgivere kan med fordel inddrages.

2. Instruktion

2.1 Arbejdsgiveren skal informere om sikkerheds- og sundhedsfarer ved arbejdet og give instruktion i sikkerhedsforanstaltninger, herunder korrekt løfte-teknik og arbejdsstillinger. Denne vejledning indgår i instruktionen.

2.2 Instruktionen skal følges og sikkerhedsforanstaltningerne overholdes.

2.3 Det kan være nødvendigt, at den generelle instruktion foreligger skriftligt.

2.4 Instruktionen skal tilpasses udviklingen (fx nye regler) og er særlig vigtig for nyansatte, og når arbejdsforholdene ændres (fx ved indførelse af nye tek-niske hjælpemidler).

2.5 Ansatte som skal arbejde med el-trappekravler skal forinden have gen-nemgået uddannelse på 1 dag (7½ timer). Såfremt der er uddannet superbrugere på virksomheden, kan instruktion og oplæring i brug af el-trappekravler for nye ansatte og ved interne rokader af ture/ruter foretages af superbrugere, hvis det ikke er muligt at blive tilmeldt kursus. En superbruger skal have gennemført et uddannelsesforløb på 5 dage (37 timer). Begge uddannelser skal være godkendt af Industriens Branchearbejdsmiljøråd.

3. Information

3.1 De ansatte skal løbende informeres om og deltage i drøftelserne af:

- udviklingen i antal og type af arbejdsulykker
- nye foranstaltninger, der mindsker belastningerne
- nye emballagetyper og deres betydning for håndtering
- erfaringer fra andre depoter/virksomheder
- foranstaltninger i form af bl.a. fysioterapi/massage i kombina-tion med ændringer af arbejdspladsen/arbejdsmetoden
- ergonomisk løfteteknik og arbejdsstillinger

4. Arbejdets organisering

4.1 Belastende arbejde skal planlægges således at:

- kontinuerligt løftearbejde ikke finder sted

- der er variation med andet arbejde og/eller pauser
- der er tid til restitution og til at aflaste muskler og led mellem hvert løft og hver bæring
- løftearbejdet foregår i roligt tempo og i korte perioder

Der skal anvendes egnede tekniske hjælpemidler. Se afsnit 5.1.

4.2 Der skal gennemføres størst mulig jobrotationen, fx ved at:

- der veksles mellem tunge og lette ruter og mellem lagerarbejde og chaufførarbejde for at sikre en jævn belastning
- der på virksomheden veksles mellem arbejdsfunktioner, der belaster forskellige muskelgrupper
- rotation sker med passende intervaller af kortere varighed

Jobrotation mindsker ikke risikoen for skader, hvis belastningen i de forskellige job ligner hinanden for meget.

4.3 Der skal søges gennemført jobberigelse, således at det enkelte job tilføres forskellige nye opgaver, fx:

- deltagelse i planlægning af det daglige arbejde
- deltagelse i udviklingsopgaver
- problemløsning
- rutevurdering
- øget kompetence og ansvar, om nødvendigt gennem uddannelse

5. Ergonomi og løft

5.1 Den ergonomiske belastning skal reduceres, især ved manuelle løft, som skal reduceres til et minimum. Det kan ske ved hjælp af egnede tekniske hjælpemidler, fx:

- eltrappekravler
- liftbagsmæk
- håndvogn
- multihåndvogn
- køreplade
- 1/4 palleløftere
- elpalleløftere
- elstablere
- gaffeltruck
- løfteudstyr til håndtering af vare på lager

5.2 Der skal anvendes tekniske hjælpemidler, når det er muligt og altid, når der er sundhedsrisiko forbundet med arbejdet. I Arbejdstilsynets skema i At-vejledning D.3.1 er der sundhedsrisiko i rødt område samt den øvre del af gult område. En nærmere beskrivelse af sundhedsrisici ved løft, herunder forværende faktorer, findes i vejledningens afsnit 6.

Bæres byrden under gang, går grænsen mellem rødt og gult område ved ca. 12 kg i underarmsafstand. På grund af kassens udformning vil midtpunktet for kassen altid ligge i minimum underarmsafstand, selv når kassen holdes tæt til kroppen.

Samlet dagligt løft pr. person for løft i underarmsafstand må ikke overstige 6 tons pr. dag.

Der må ikke løftes mere end én enhed ad gangen.

Løft i 3/4 arms afstand må ikke finde sted.

5.3 Der skal løbende arbejdes for en yderligere reduktion af belastningerne, herunder størrelse og vægt af kolli. Der skal være hensigtsmæssigt udformet håndtag/greb, der lægger op til tohåndsløft i alle forpakningstyper.

5.4 Tekniske hjælpemidler skal kunne tilpasses den enkelte og være ergonomisk udformet, fx håndtag på håndvogne.

5.5 Der skal være særlig instruktion i korrekt anvendelse.

6. Håndtering af varer

6.1 Manuelt arbejde og aflæsning skal foregå i niveau. Sideaflæsning må ikke finde sted. Distributionsbiler skal derfor have bagsmækklift eller anden tilsvarende lige så effektiv indretning.

6.2 Plukninger søges flyttet fra bil til lager (eksempelvis kundeplukkede palletter), hvor plukkeopgaven lettere kan udføres med tekniske hjælpemidler, der kan reducere belastningen.

7. Gaffeltruck

7.1 Gaffeltruckarbejde er monotont arbejde, psykisk belastende og belaster bevægeapparatet ved kørsel og ved op- og nedstigninger.

7.2 Førerstole skal være affjedrede og indstillelige.

7.3 Truck må kun anvendes på steder, hvor det kan ske forsvarligt. Underlaget (vejen, rampen, gulvet, etagen, elevatoren) skal med sikkerhed kunne bære trucken med fuld last (i tvivlstilfælde spørges bygningsmyndigheden om, hvor meget etagen må belastes). Der bør være afstribede færdselsveje og -gange og markerede aflæsnings- og vendepladser. Det kan være nødvendigt at ensrette færdselsvejene.

7.4 Benzin-, diesel- eller gasdrevne truck må kun køre indendørs, hvis rummet er så godt ventileret, at personer, herunder føreren, ikke er udsat for sundhedsskadelige påvirkninger fra udstødningsgassen. Der skal derfor normalt være mekanisk ventilation ved kørsel med disse truck indendørs. Se At-vejledning A 1.1 om ventilation på faste arbejdssteder.

7.5 Føreren skal instrueres i:

- de særlige forhold på virksomheden, fx gulvbelægninger, færdselsveje, særlige færdselsregler og stablingsmetoder
- sit ansvar for læsning og kørsel. Føreren kan i henhold til loven straffes for uforsvarlig stabling og kørsel og også for spirituskørsel

7.6 Batteridrevne truck kræver ikke særlig ventilation ved drift, men opladning må kun finde sted i rum med tilstrækkelig ventilation.

7.7 Truckførercertifikat er en betingelse for at betjene truck.

7.8 Brugsanvisninger skal i nødvendigt omfang være angivet direkte på trucken, fx skal der være et lastdiagram, som tydeligt kan ses fra førerpladsen.

Se At-meddelelse 2.01.1 om gaffeltruck.

8. Leveringssted og adgangsveje

8.1 Der leveres frem til kunders lagre, hvis kravene i denne vejledning er opfyldt. Ellers leveres så tæt på leveringssted som muligt, hvor vejledningens krav er opfyldt fx ved fortov.

8.2 Leveringssted skal være placeret i kortest mulig afstand fra aflæsningssted og skal være indrettet således, at varer kan håndteres i ergonomisk korrekte arbejdsstillinger. Lageret skal være ryddet.

8.3 Varer skal som udgangspunkt leveres i samme niveau. Kørsel hen over 1 trin udføres ved hjælp af medbragt køreplade. Der kan leveres varer fra 2 - 5 trappetrin med el-trappekravler, hvis vejledningen særligt punkt 2.5 og 5.1 samt følgende er overholdt: Ingen ruter må være tunge ruter med overvægt af trappesteder. I praksis betyder dette at antallet af kunder med 2 - 5 trin ikke må overstige antallet af øvrige kunder med manuel levering pr. dag.

Levering skal ske med el-trappekravler eller andet lige så egnet teknisk hjælpemiddel (som ikke kan være manuel sækkevogn). Ansatte skal sikres rutine og kontinuitet i anvendelsen af el-trappekravler. Ved levering over 5 trin skal der anvendes egnede tekniske hjælpemidler i form af hejs, rampe, elevator eller transportbånd (som ikke kræver manuel håndtering). Se iøvigt anvisninger og meddelelser fra Arbejdstilsynet side 11.

8.4 Leveringsveje og alle gangarealer skal være skridsikre, uden huller og ujævnheder og være ryddede for tom emballage o.l. Belægning ændres, hvis den er ujævn eller der er blødt underlag som fx grus. Der må ikke kunne samle sig vand, og opkørsler skal være plane. Anvendes ikke selvkørende tekniske hjælpemidler, må stigninger i leveringsveje ikke være mere end 2 cm pr. m ved palletransport.

8.5 Gangarealer og lager skal have fri højde på mindst 2,10 meter, så man altid kan gå fuldt oprejst. Bredde og højde skal være således, at der kan betjenes med håndvogn. Tæpper skal være fastgjort, så de ikke skrider eller forskubber sig. Der skal være køreplader på dørtrin og andre forhøjninger. Niveauforskydninger fjernes eller udjævnes fx med lister, hvis der hyppigt køres med håndvogn o.l. Oplagring af tom emballage må ikke medføre for smalle adgangsveje eller øget risiko for ulykker.

8.6 Trapper skal være så brede, i særdeleshed i sving og på reposer, at der er plads på begge sider af den person, der skal håndtere kasserne. Stigning pr. trin må ikke overstige 18 cm, og dybden må ikke være mindre end 25 cm.

8.7 Varer må kun stables til 5 almindelige kassers højde.

8.8 Forholdene bringes i overensstemmelse ved ny- og ombygning.

9. Belysning

9.1 Der skal være tilstrækkelig almen belysning. Det betyder som minimum

- på gange og trapper: 50 lux
- på læsseramper: 50 lux
- på lad og i førerhus: 50 lux
- lagerlokaler med modtagelse og udlevering: 200 lux
- lagerlokaler med vedvarende arbejde: 200 lux
- lagerlokaler med lejlighedsvis arbejde: 100 lux

Kravene til belysningsstyrke er beregnet ud fra personer med normalt syn. Det kan være nødvendigt med højere belysningsstyrker, hvis der fx beskæftiges ældre medarbejdere. Erfaringsmæssigt kræver en person på 40 år dobbelt så stor lysintensitet for at se lige så godt som en person på 20 år.

9.2 Armaturer skal belyse niveauforskelle.

9.3 Lyskilder afgiver mindre lys med tiden og når de bliver snavsede. Nedslidte lysstofrør har en tilbøjelighed til at flimre, hvilket kan være til gene. Det er derfor vigtigt, at belysningsanlæg vedligeholdes og rengøres regelmæssigt. Det anbefales, at arbejdsgiveren udarbejder fast procedure for rengøring og kontrol af armaturer.

Se At-vejledning A.1.5 om kunstig belysning.

10. Personlige værnemidler

10.1 Der skal anvendes sikkerhedsfodtøj med beskyttelseståhætte og skridsikker sål, som passer til den enkelte.

10.2 Der skal være handsker til rådighed (fx stofhandsker med gummiknopper), som passer til den enkelte og til opgaven.

11. Arbejdsulykker

11.1 For at reducere antallet af arbejdsulykker skal virksomhederne:

- arbejde forebyggende for at fjerne risikokilder til arbejdsulykker
- styrke arbejdet i sikkerhedsorganisationen
- inddrage nærvedulykker i det forebyggende arbejde

11.2 I indsatsen mod ulykker anvendes Arbejdstilsynets informationsmateriale "Sikkerhed trin for trin".

12. Sikkerhedsarbejdets organisering

12.1 Der skal etableres sikkerhedsorganisation ved, at der for hver afdeling eller arbejdslederområde dannes en sikkerhedsgruppe bestående af en sikkerhedsrepræsentant og en arbejdsleder.

12.2 Såfremt der er flere end 20 ansatte, skal der tillige være et sikkerhedsudvalg.

12.3 Der udpeges en daglig sikkerhedsleder.

Henvisninger:

At-anvisning 2.3.0.2 om opstilling, eftersyn og vedligeholdelse af hejse-, løfte- og transportredskaber
At-anvisning 6.1.0.4 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde
At-vejledning A.1.5 om kunstig belysning
At-vejledning D.3.1 om løft, træk og skub
At-meddelelse 2.01.1 om gaffeltruck
At-meddelelse 2.01.2 om gaffeltruckførercertifikat
At-meddelelse 2.02.11 om anvendelse af hejse, løfte- og transportredskaber
At-meddelelse 4.05.3 om vurdering af arbejdsstillinger og bevægelser
At-meddelelse 4.10.3 om ryg-, nakke- og skulderbesvær
At-information til leverandører om truck og minilæssere
At-informationsmateriale Sikkerhed trin for trin – værktøj til forebyggelse af arbejdsulykker, guide, diskette og videofilmen "Hændeligt uheld?"
At-instruks 10/2006 om manuel håndtering – distribution af øl og vand
At-video om vibrationer ved truckkørsel
DS 700 Kunstig belysning i arbejdslokaler

Links:

www.at.dk
www.ibar.dk
www.arbejdsulykker.dk